

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 22 септември 2023 г.
(OR. en)

13202/23

SOC 626
EMPL 446

БЕЛЕЖКА

От: Председателството
До: Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно: Консолидиране и укрепване на европейските системи за социална
закрила
– Ориентационен дебат

Приложено се изпраща на делегациите бележка с насоки от председателството по посочената по-горе тема с оглед на ориентационния дебат на Съвета (EPSCO) на 9 октомври 2023 г.

Консолидиране и укрепване на европейските системи за социална закрила

Ориентационен дебат

Последните кризи, по-специално пандемията и инфлационните последици от агресивната война на Русия срещу Украйна, показаха належащата необходимост от политики с незабавни резултати, които да смекчат спада в приходите на домакинствата. Тези политики следва да бъдат насочени към най-уязвимите, за да се избегнат трайните отрицателни последици, които изострят неравенството, ограничават възможностите и в крайна сметка забавят средно- и дългосрочния растеж.

Само бързата и целенасочена реакция за справяне с това предизвикателство обаче не е достатъчна, за да се отговори адекватно на социалното въздействие на фундаменталните обществени и икономически промени. Ефективното прилагане на плана за действие на Европейския стълб на социалните права изисква активна работа по социалните последици от тези фундаментални структурни предизвикателства, както и по последиците, произтичащи от цифровия и екологични преход.

Макар тези промени да носят важни възможности за европейските граждани, те могат да доведат и до засилване на неравенствата, например по отношение на цифровото разделение или енергийната бедност. Социалните политики трябва да предотвратяват и преодоляват по подходящ начин тези ситуации.

В този контекст държавите членки са приели или провеждат реформи в системите си за социална закрила, като например реформи в областта на обезщетенията при безработица; временно освобождаване от социалноосигурителни вноски, понякога във връзка с преквалифициране; както и преодоляване на несъответствията в социалната закрила чрез подобряване на социалната закрила на самонаетите лица и уязвимите групи. При покритието на тези групи в отделните държави членки обаче има сериозни разлики.

Консолидирането на схемите за минимален доход също допринесе за справянето с въздействието на тези кризи. По-специално, въз основа на наскоро приетата препоръка на Съвета, работата на държавите членки за разширяване на нивото на покритие на схемите за минимален доход, за намаляване на високите равнища на неусвояване, свързани с този вид обезщетения, и за взаимно допълване между социалните и трудовите мерки беше ключов елемент на тези усилия.

Наред с предоставянето на финансова помощ, хората трябва да бъдат подкрепяни и напътствани, за да се включат пълноценно в обществото – както в социален план, така и на работното място, което ще им позволи да се интегрират и участват с равни права и възможности.

Някои държави членки използват по впечатляващ начин фондовете на Съюза, например NextGenerationEU и структурните фондове, с оглед на постигането на тези цели в рамките на своите национални програми за реформи. Но краткосрочните мерки не са достатъчни и държавите членки трябва да възприемат средно- и дългосрочен подход. Ето защо някои държави членки започват да вземат под внимание значението на възвръщаемостта на социалните инвестиции и начините за подходящо данъчно третиране.

В опит да се насърчи консолидацията и да се засили социалната закрила в Европа, координацията на системите за социална сигурност трябва да се подобри, за да се отговори на промените в света на труда. Поради това от решаващо значение е трайното ангажиране в преговорите по предложението за преразглеждане на Регламента за координация на социалната сигурност.

Новите реалности в света на труда, като например т.нар. „цифрови номади“ и дистанционната работа, изискват понастоящем от Европейския съюз да разгледа последиците от тези реалности по отношение на координацията на социалната сигурност, критериите за определяне на приложимото законодателство и въздействието върху различните клонове на социалната сигурност.

С оглед на това и като първа стъпка *ad hoc* групата на Административната комисия за координация на системите за социална сигурност съсредоточи усилията си върху дистанционните работници, които извършват редовно своята дейност в държава членка, различна от тази, в която е установен техният работодател, с цел да предложи конкретни начини за справяне с тези ситуации. Въпреки това може да са необходими повече действия на равнището на Съюза през следващия законодателен цикъл.

Същевременно, цифровите технологии променят начина, по който взаимодействат институциите. Държавите членки проучват нови начини за подобряване на комуникацията между институциите, гражданите, бизнеса и властите. Когато се мисли за бъдещето на социалната закрила, трябва да се вземат под внимание цифровите инструменти и изкуственият интелект, главно като средство, което да насърчава упражняването на социалноосигурителни права и да укрепва борбата с измамите и злоупотребите. В неотдавнашното съобщение на Комисията относно „Цифровизацията при координацията на системите за социална сигурност: улесняване на свободното движение в рамките на единния пазар“ се прави преглед на съществуващите инициативи и се предлагат конкретни действия за преминаване към по-интегрирана в цифрово отношение система за координация на социалната сигурност.

На този фон и въз основа на националния опит министрите се приканват да разгледат следните въпроси:

- *Какви са последиците за системите за социална закрила от промените, които протичат понастоящем в обществата ни вследствие на пандемията от COVID 19, инфлационните последици от агресивната война на Русия срещу Украйна и екологичния и цифровия преход? Какви са приоритетите по отношение на засилването на социалната закрила?*
- *Приемането на препоръката на Съвета относно адекватен минимален доход е стъпка напред. Какви са основните изводи, извлечени от прилагането на съответните схеми на национално равнище? Как може да се разшири социалната закрила, за да обхване най-уязвимите групи?*
- *Допринася ли развитието на технологиите, в частност на изкуствения интелект, за преодоляването на съществуващите пречки за координацията на социалната закрила и улеснява ли комуникацията между различните администрации в Съюза? Можете ли да споделите опит, свързан с използването на технологичните иновации за укрепване на социалната закрила?*